

Številka: U-I-6/15-25
Up-33/15-34
Up-1003/15-29
Datum: 6. 7. 2018

Na podlagi prvega odstavka 30. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) izdaja Ustavno sodišče naslednje

TISKOVNO SPOROČILO

I. Odločitev

Ustavno sodišče je odločalo o ustavnosti prvega odstavka 57. člena Zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI), po katerem se ta zakon uporablja tudi za nazaj (retroaktivno), in sicer za zadeve, v katerih se je predkazenski ali kazenski postopek začel pred njegovo uveljavitvijo oziroma po 1. 1. 1990. Ustavno sodišče je izpodbijano določbo razveljavilo s takojšnjim učinkom (1. točka izreka). Presodilo je, da je prvi odstavek 57. člena ZOPNI v neskladju z načelom prepovedi povratne veljave predpisov (155. člen Ustave), ker omogoča nedopustno povratno uporabo zakona za obdobje pred začetkom njegove veljavnosti, tj. pred 29. 11. 2011.

Ustavno sodišče je ugodilo tudi ustavnima pritožbama (2. in 3. točka izreka). Ugotovilo je, da sta bili z izpodbijanimi sodnimi odločbami, ki so temeljile na razveljavljeni zakonski določbi in so se nanašale na začasno zavarovanje odvzema premoženja (z njimi je bila pritožnici prepovedana odtujitev in obremenitev nepremičnin), kršeni pravici iz drugega odstavka 14. člena Ustave (splošno načelo enakosti), kolikor so bila kazniva dejanja izvršena oziroma premoženje pridobljeno pred uveljavitvijo ZOPNI, in pravica iz 22. člena Ustave (enako varstvo pravic).

Odločbo je sprejelo osem sodnic in sodnikov. Sodnica Mežnar je bila pri odločanju v zadevah izločena. Za 1. točko izreka odločbe je glasovalo šest sodnic in sodnikov, proti sta glasovala sodnik Accetto in sodnica Korpič – Horvat. Za 2. in 3. točko odločbe je glasovalo sedem sodnikov, proti je glasovala sodnica Korpič – Horvat. Sodnik Accetto je dal delno odklonilno, delno pritrdilno ločeno mnenje, sodnica Korpič

– Horvat je dala odklonilno ločeno mnenje. Sodniki Jaklič, Pavčnik in Šorli so dali pritrdilna ločena mnenja.

* * *

II. Bistveni razlogi odločitve

Ocena ustavnosti prvega odstavka 57. člena ZOPNI

Poglavitni očitke pobudnice je bil, da je prvi odstavek 57. člena ZOPNI v neskladju s prepovedjo retroaktivnosti iz 155. člena Ustave, ker naj bi se na njegovi podlagi cel zakon uporabil za odvzem oziroma zavarovanje premoženja, pridobljenega pred uveljavitvijo ZOPNI.

V skladu z ZOPNI se šteje, da je premoženje nezakonitega izvora, če ni dokazano, da je bilo pridobljeno iz zakonitih dohodkov oziroma na zakonit način. Zakon določa izpodbojno domnevo nezakonitega izvora premoženja, če je podano očitno nesorazmerje med njegovim obsegom in dohodki (zmanjšanimi za davke in prispevke), ki jih je oseba, zoper katero teče postopek, plačala v obdobju, v katerem je bilo premoženje pridobljeno. Če posameznik domneve ne izpodbije, sodišče ugotovi tožbenemu zahtevku Specializiranega državnega tožilstva in ugotovi, da ima določeno premoženje nezakonit izvor. Premoženje se lastniku odvzame in s pravnomočnostjo sodbe postane last Republike Slovenije. Med postopkom je mogoče začasno zavarovati premoženje zaradi njegovega odvzema.

ZOPNI sicer velja za naprej, tj. po 29. 11. 2011. Vendar se po njegovem prvem odstavku 57. člena uporablja tudi za zadeve, v katerih se je predkazenski ali kazenski postopek začel pred njegovo uveljavitvijo oziroma po 1. 1. 1990. ZOPNI, uporabljen na podlagi prvega odstavka 57. člena, z opredelitvijo premoženja nezakonitega izvora ne določa na novo le povratno upoštevni dejstev, ki bi že v času njihovega nastanka spodkopala veljavnost pridobitve premoženja tako, da že tedaj njegov pridobitelj ne bi mogel zaupati v mirno uživanje tega premoženja. Upoštevati je treba, da ZOPNI z opredelitvijo premoženja nezakonitega izvora na novo opredeljuje kršitev in nanjo navezuje novi pravni posledici v obliki odvzema premoženja oziroma njegovega zavarovanja zaradi kasnejšega odvzema. Pri tem ne določa, da je v sodnem postopku treba dokazati nezakonit izvor premoženja. Vzpostavlja namreč izpodbojno domnevo o nezakonitosti premoženja, če je podano očitno nesorazmerje med njegovim obsegom in dohodki (zmanjšanimi za davke in prispevke), ki jih je oseba, zoper katero teče postopek, plačala v obdobju, v katerem je bilo premoženje pridobljeno. Do uveljavitve ZOPNI take domneve ni urejal noben predpis. Zato dejstvo obstoja tako opredeljenega premoženja ni bilo prepoznano kot kršitev, ki bi sama zase sprožila dolžnost izpodbijanja domneve in izreka sankcij v primeru, če domneva

v sodnem postopku ne bi bila izpodbita. Na podlagi izpodbijanega prvega odstavka 57. člena ZOPNI se ta zakon, ker na opisani način posega v pravici do svobodnega razpolaganja s premoženjem in njegovega mirnega uživanja, pridobljeni pred njegovo uveljavitvijo, uporablja za obdobje pred začetkom njegove veljavnosti. Ureditev, ki na tak način zapoveduje uporabo ukrepa odvzema premoženja oziroma njegovega zavarovanja za odvzem, pomeni povratno učinkovanje zakona. Posameznik namreč ni mogel vedeti, da bodo na podlagi preteklih domnevanih dejstev na novo vzpostavljene kršitev ter posledice, ki bodo pravno učinkovale, če domnevanih dejstev ne bi uspel izpodbiti.

ZOPNI sicer učinkuje za naprej. Prvi odstavek 57. člena pa glede na navedeno povzroči, da v celoti njegove določbe učinkujejo tudi povratno. Take povratne učinke prvi odstavek 155. člena Ustave prepoveduje. Po drugem odstavku tega člena je le izjemoma dopustno, da zakon določi povratno učinkovanje posameznih zakonskih določb, če to zahteva javna korist in če se s tem ne posega v pridobljene pravice.

Za povratno učinkovanje zakona se v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo zahteva prav posebna javna korist, ki utemeljuje povratno učinkovanje zakonskih določb. Zakonodajalec je ni izkazal. V zakonodajnem postopku se ni odzval na opozorili zakonodajno-pravne službe Državnega zbora in Državnega sveta, ki sta opozarjala na ustavno spornost ukrepa z vidika ustavne prepovedi povratnega učinka zakonov, o pobudi pa se tudi ni izjavil. Zato ni izpolnjen eden od kumulativno določenih pogojev iz drugega odstavka 155. člena Ustave. Izpodbijana določba je tako v neskladju z drugim odstavkom 155. člena Ustave, s tem pa tudi s prepovedjo povratnega učinkovanja zakona iz prvega odstavka 155. člena Ustave.

Odločitev o ustavnih pritožbah

Pritožnica je z ustavnima pritožbama izpodbijala sklepe sodišč, s katerimi je bilo odrejeno in podaljšano začasno zavarovanje odvzema premoženja nezakonitega izvora s prepovedjo odtujitve in obremenitve nepremičnin.

Kolikor je bilo kaznivo dejanje izvršeno oziroma nepremičnina pridobljena pred uveljavitvijo Zakona, je sodišče izdalo izpodbijane sklepe na podlagi zakonske določbe, za katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju z drugim in prvim odstavkom 155. člena Ustave. Ker izpodbijani sklepi temeljijo na zakonski določbi, ki je protiustavna, bi enaka obravnava pritožnice (drugi odstavek 14. člena Ustave) zahtevala, naj Ustavno sodišče izpodbijane sklepe razveljavi in zadevo vrne sodišču v novo odločanje. Vendar je veljavnost izpodbijanih sklepov že potekla. Zato je Ustavno sodišče zgolj ugotovilo kršitev navedene pritožnične pravice.

Ustavno sodišče je ugotovilo še kršitev pritožnične pravice iz 22. člena Ustave, ker ji v sodnem postopku ni bilo omogočeno, da se izjavi o navedbah Specializiranega državnega tožilstva do njenega ugovora, sodišče pa je svojo odločitev oprlo na te navedbe, in tudi zato, ker se sodišče ni opredelilo do pomembnih pritožbenih navedb.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica